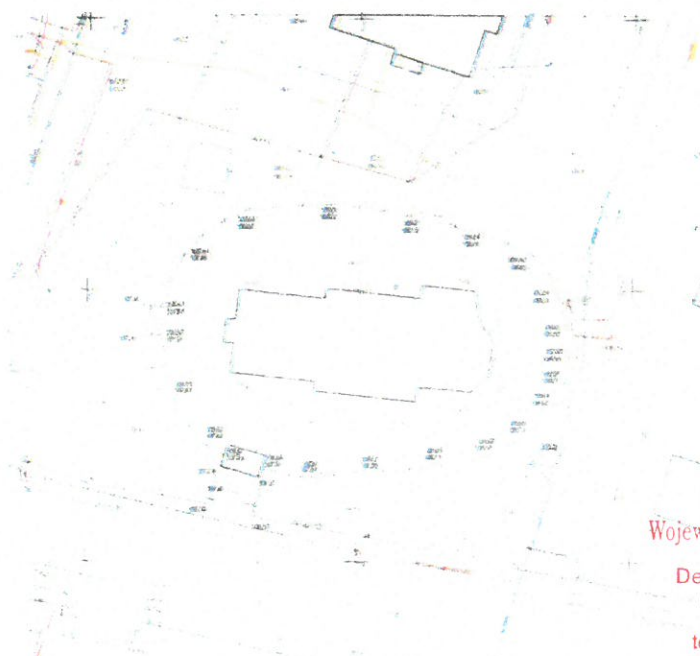
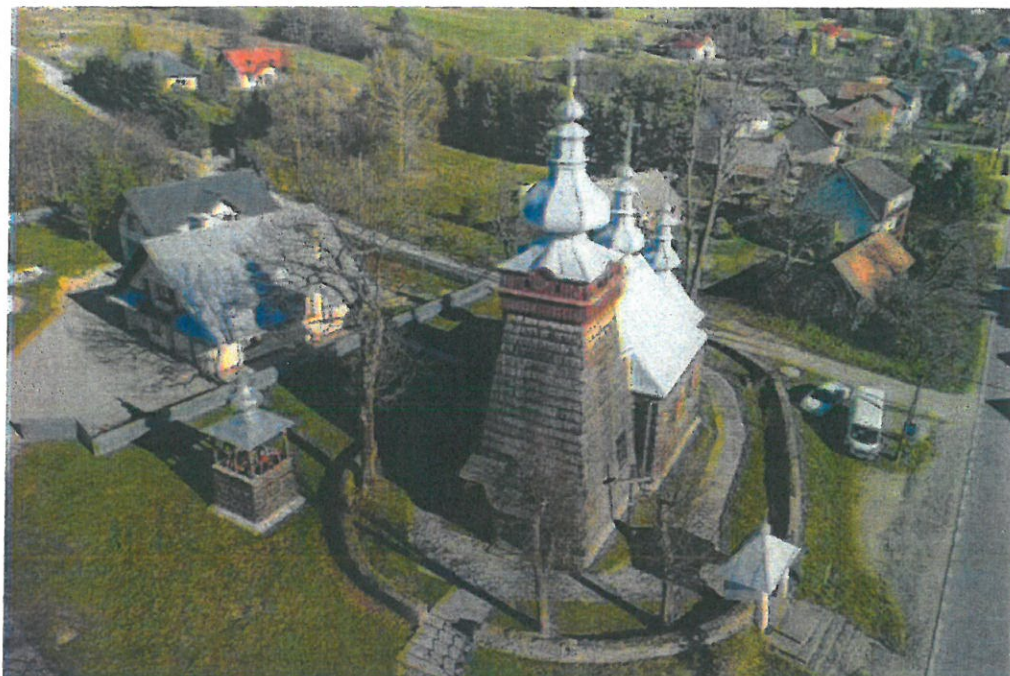

BOGUSZA— **CERKIEW P.W. ŚW. DYMITRA; OBECNIE KOŚCIÓŁ P.W. ŚWIĘTEGO ANTONIEGO.**

ZALECENIA KONSERWATORSKIE DO REMONTU KONSERWATORSKIEGO OGRODZENIA, BRAMKI WEJŚCIOWEJ I SCHODÓW.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Krakowie
Delegatura w Nowym Sączu
ul. Wiśniowieckiego 127
33-300 Nowy Sącz
tel. 18 442-84-84, 442-82-52

Załącznik do pozwolenia Nr 106/2027

DNS 7.5142.61.2024.PC

WPROWADZENIE

Cerkiew pw. św. Dymitra w Boguszy **zbudowano w 1856 r., na miejscu poprzedniej.** Była wielokrotnie remontowana, m.in. w roku 1926 i w latach 1963-1965. Obecnie; **użytkowana przez kościół rzymskokatolicki jest pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego.**

Ogrodzenie **wraz z cerkwią, która posiada wybitne walory architektoniczne objęte jest ochroną konserwatorską poprzez wpisanie do rejestru zabytków w dniu 26.09.1964 roku pod numerem A-58.**

Ogrodzenie **ułożone z kamienia polnego i nakryte darnią stanowi nierozdzielną i jednorodną całość z cerkwią.** Stosowanie darni jako **zakończenia -nakrycia muru ogrodzenia było w przeszłości bardzo powszechne i do dzisiaj możemy zobaczyć podobne ogrodzenia np.; cerkwi w Leluchowie.**

Ogrodzenie **o kształcie nieregularnego wieloboku wyznacza teren przycerkiewny.** Od strony południowej w ogrodzeniu znajduje się **czworoboczna brama wejściowa do ,której**

prowadzą kamienne schody. Brama murowana i otynkowana nakryta jest wielobocznym dachem zwieńczonym "makowiczką". Pierwotnie ściany nie były tynkowane, a dach był kryty gontem. Od strony zachodniej jest drugie wejście (zapewne późniejsze) z metalową prostą bramką do, której prowadzą betonowe schody. Również od strony północnej jest wąskie; trzecie wejście na teren przycerkiewny od plebani (jako dojście dla osób niepełnosprawnych). Wykorzystanie miejscowego budulca jakim jest kamień oraz gont, który pierwotnie nakrywał również cerkiew nadawało całości kompozycji charakteru swojskości i malowniczości.

STAN ZACHOWANIA.

Mur kamienny wykonany z miejscowego kamienia jest w zróżnicowanym stanie. W wielu miejscach widoczne są rozwarstwienia, przesunięcia, pochylenia, ubytki kamienia oraz korozja biologiczna. przesunięcia spowodowane rozrostem ukorzenia drzewostanu (wyciętego na podstawie stosownych pozwoleń). Fugi i spoinowanie jest zróżnicowane. Nowe bramki, które wymurowane zostały w drugiej połowie XX wieku posiadają fugi zbyt mocne –cementowe.

W wielu miejscach spoiny wypadły przez co mur jest mniej stabilny. Znaczną część muru obecnie zakrywa zbyt duża darń. Po jej zdjęciu możliwa będzie szczegółowa ocena stanu zachowania muru w górnych partiach.

Istniejąca konstrukcja zadaszenia bramki od strony południowej jest w bardzo złym stanie wymaga generalnego przeglądu po zdjęciu poszycia z blachy. Zapewne wymagać będzie wymian oraz uzupełnień w oparciu o istniejący system łączenia drewna w obiekcie; zaciosy, wręby, czopy, kołki drewniane, łączenia na jaskółczy ogon.

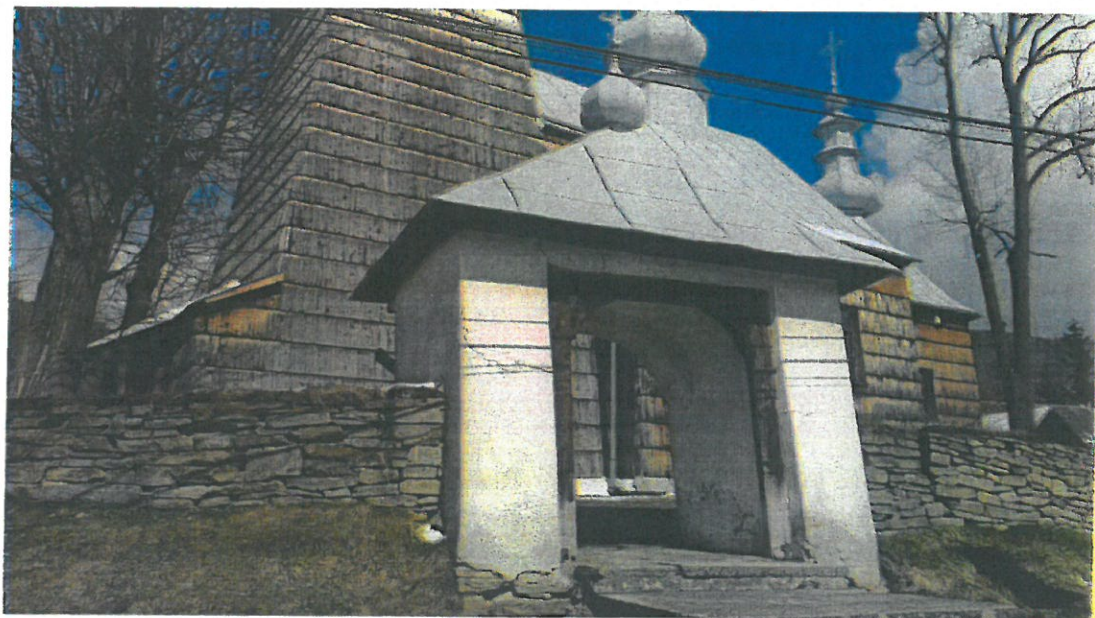
Obecny stan zachowania muru i bramki ilustrują fotografie zamieszczone na końcu opracowania.

ZALECENIA KONSERWATORSKIE DO REMONTU KONSERWATORSKIEGO OGRODZENIA

W związku z ogólnym złym stanem ogrodzenie niezbędny jest jego generalny remont konserwatorski. Jest on potrzebny tym bardziej, że od wielu lat nie prowadzono żadnych

działań przy ogrodzeniu i bramie wejściowej. Obiekty zabytkowe wymagają ustawicznej troski. Obecne działania remontowo-konserwatorskie zasadniczo będą polegały na; odcinkowej rozbiórce muru i jego odtworzeniu na fundamencie betonowym, dylatowanym na istniejących załamaniach i stosownym oskarpowaniu od strony południowo-wschodniej - konieczne jest również rozebranie istniejącej bramki głównej (od strony południowej) i jej powtórne odtworzenie na nowym fundamencie betonowym.

Przy odtworzeniu historycznego wejścia należy posłużyć się dokumentacją zdjęciową i pomiarową. Zaleca się aby fundament był zrealizowany przynajmniej do poziomu przemarzania (ok. -1,2 m), żeby uniknąć rozsadzania wskutek przemarzania szczególnie w okresie wczesnowiosennym. Można również wykonać zasyp zagęszczony z gruntu niewysadzinowego do poziomu -0,5m poniżej terenu (czyli ten wykop głębokości -1,2 m zasypać do wys. 60-70 cm żwirem zagęszczonym warstwami 30 cm, na tym wymurować na chudym betonie .

Odnośnie remontu kamiennego muru to wymaga on specjalistycznych działań i rozwiązań architektoniczno-konserwatorskich, które przywrócą mu wygląd pierwotny. Przypuszcza się szacunkowo, że oryginalny mur zachował się w ok. 70- 80%. Ta zachowana ilość muru pozwoli w pełni odtworzyć stary układ kamiennego wątku. Po dogłębnym zapoznaniu się ze stanem zachowania wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem będzie

1. Rozebranie ;odcinkowo ogrodzenia w sposób najmniej inwazyjny umożliwiający powtórne odtworzenie . Metoda i sposób wykonania opracowany w trakcie prac. Przed rozbiórką należy wykonać bardzo szczegółową dokumentację fotograficzną poszczególnych detali celem dokładnego odtworzenia .
2. Usunięcie mechaniczne i chemiczne glonów i zanieczyszczeń z wątku kamiennego z zastosowaniem preparatu Grunbelag-Enferner firmy Remmers.
Wykonać zabieg dezynfekcji na całej powierzchni muru preparatem biobójczym, metodą spryskiwania. Środek zwalczający glony, mchy i porosty, nie może odbarwiać powierzchni, ani też wykluczać środków ochrony przeciw pożarowej, a następnie środków impregnujących, biobójczych i hydrofobizujących.
3. Oczyszczenie powierzchni kamienia z zabrudzeń. Metoda i sposób wykonania opracowany w trakcie prac.
4. Usunięcie kamieni o zdegradowanej strukturze i zastąpienie ich nowymi o dobrych właściwościach technicznych. Usunąć wszystkie uzupełnienia cementowe i inne źle wmontowane w obiekt.

5. Wykonanie fundamentu-podbudowy pod odtwarzany mur; **fundament** (**ściana betonowa** szer. 30 cm z domieszką hydrouszczelniacza do kl W8) 1,2 m pod poziomem terenu istniejącego z dylatacjami (**systemowa**) na istniejących załomach max co 6-8 m na zasypce zagęszczonego żwiru lub chudym betonie gr 15 cm.
6. **Ponowne ułożenie elementów kamienia według pierwotnego charakteru i układu.** Należy wzorować się na zachowanych fragmentach wątku powtarzając sposób jego wiązania oraz pilnować ściśle wymiarów i kąta nachylenia muru. Brakujący materiał należy uzupełnić takim samym kamieniem jak i pierwotnie użyto i występującym licznie w okolicy. Należy jedynie zadbać o to, aby nowo użyty kamień miał wymiary zbliżone do pierwotnych.
7. **Uzupełnienie spoin pomiędzy ciosami kamienia w formie i charakterze spoin pierwotnych.** Zaleca się zastosowanie wapienno-trasowych zapraw firm; Remmers ,Optolith
8. **Nałożenie darni; historycznego** nakrycia muru .

ODTWORZENIE GŁÓWNEJ BRAMY .

Rozebranie w sposób najmniej inwazyjny umożliwiające powtórne odtworzenie. Przed rozbiórką należy wykonać bardzo szczegółową dokumentację fotograficzną poszczególnych fragmentów celem dokładnego odtworzenia .
Fundament wykonać ;

7

geokratą i obsadzone niską zielenią płożącą.

Na koniec należy wykonać dokumentację powykonawczą z przeprowadzonych prac.

ZALECENIA KOŃCOWE

1. Z uwagi na fakt, że cerkiew w Boguszy wpisana jest do rejestru zabytków prace przy obiekcie powinna prowadzić doświadczona firma specjalizująca się w tego typu pracach. Na każdym etapie prac konieczny jest nadzór konserwatora zabytków.
2. Wszystkie stosowane preparaty w zakresie konserwacji kamiennego muru, impregnacji, ochrony przeciwpożarowej, ochrony biologicznej drewna muszą pochodzić od jednego producenta i posiadać stosowne atesty i certyfikaty.
3. Wykonawca prac jest zobowiązany do sporządzenia kompletnej dokumentacji powykonawczej przeprowadzonych prac konserwatorskich.
4. Wszystkie decyzje podczas prac, powinny być podejmowane komisyjnie z udziałem przedstawicieli Inwestora oraz inspektora Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków

Opracował;

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA STANU ZACHOWANIA - **STYCZEŃ 2024**

